

Hankkeet

Päätyneet hankkeet

Elintarvikeyritysten käsitykset loppukuluttajista

Kyseessä pienimuotoinen tutkimusprojekti, jossa selvitettiin Etelä-Pohjanmaan elintarvikeyrityksien käsityksiä loppukuluttajistaan tavoitteena kartoittaa kuluttajalähtöisyyden ilmentymistä yritystoiminnassa. Hanke tuotti julkaisun Vaasan yliopiston Selvityksiä ja raportteja -sarjaan.

Kuluttajalähtöinen tuotekehitys

Hankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa ja näkemystä alueen elintarvikeyrityksille kuluttajien arvopohjaisista tuotekokemuksista markkinoinnin ja tuotekehityksen tueksi. Hanke toteutettiin yhdessä Seamkin Kauhajoen ravitsemusalan oppilaitoksen ja Vaasan yliopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden ja Suupohjan elintarvikeyrityksien kanssa. Hanke tuotti viisi opinnäytetyötä Seinäjoen ammattikorkeakoululle ja yhden pro gradu -tutkielman Vaasan yliopistolle, yhden julkaisun Vaasan yliopiston Selvityksiä ja raportteja sarjaan, yhden tieteellisen artikkelin ja kaksi konferenssipaperia.

Pietarin huonekalukuluttajien elämäntyylit

Tämän hankkeen tavoitteena oli tuottaa Etelä-Pohjanmaan huonekalualan yrittäjille tietoa Pietarin alueen huonekalukuluttajien elämäntyyleistä heidän segmentointi-, asemointi- ja viestintäpäätöksistään tukemaan. Konseptijohtamisen tutkimusprofessorin kanssa yhteistyössä (J. Nieminen) toteutettu tutkimushanke tuotti yhden pro gradu -tutkielman Vaasan yliopistolle ja kaksi opinnäytetyötä Joensuun ammattikorkeakoululle.

Luottamuksen muodostuminen elintarvikkeiden sähköisessä kaupankäynnissä

Kyseessä poikkitieteellinen sähköistä liiketoimintaa käsittelevä tutkimus. Muista Epanet-professoreista mukana olivat sähköinen liiketoiminta, maaseutuyrittäjyys ja telelääketiede. Hankkeen tavoitteena oli tarkastella millaiset sähköiset palvelut sopivat eri kuluttajaryhmien arkisiin käytäntöihin ja miten palvelujen hyväksyttävyyttä ja käyttöönottoa voidaan edesauttaa. Hankkeen pilotivaihe (eESTE) päättyi tammikuussa 2004. Se tuotti lukuisia julkaisuja ja opinnäytetöitä. Hanke jatkui Tekesin rahoittamana kuluttajien luottamuksen syntymiseen sähköisessä kaupankäynnissä keskittyvänä (eLAKU). Osana luottamuksen syntymis- ja kehitysprosessin kokonaisdynamiikkaa sähköisessä kaupankäynnissä käsiteltiin ilmiötä myöskin elintarvikkeiden kohdalla. Hankkeen loppuseminaari pidettiin 24.11.2004 ja hankkeesta on ilmestynyt raportti Tampereen yliopiston julkaisusarjassa ja lukuisia muita julkaisuja eri foorumeilla erilaisten kokoonpanojen kirjoittamana.

Tuotekehitysyhteistyön onnistuminen asiantuntijaorganisaation ja yrityksen välillä

Pienimuotoinen hanke, joka toteutettiin yhteistyössä Foodwestin ja heillä asiakkaina olleiden yritysten kanssa. Hankkeesta kirjoitettu tutkimusraportti on ilmestynyt Vaasan yliopiston Selvityksiä ja raportteja -julkaisusarjassa. Lisäksi hankkeen aineistoon pohjautuva pro gradu -tutkielma on valmistumassa Vaasan yliopistoon syksyllä 2006.

Kuluttajien elintarvikkeisiin liittämien nykytuoreustasopreferenssien yhteys yritysten logististen järjestelmien nykytehokkuuteen

Hankkeessa tarkasteltiin kuluttajien näkemyksiä nykytuoreustason koetusta oikeellisuudesta tiettyjen elintarvikkeiden kohdalla. Lisäksi kartoitettiin yritysten logististen ratkaisujen nykyiset kustannustasot. Tuomalla nämä tiedot yhteisen analyysin kohteeksi oli mahdollista saada näkemystä siitä, ovatko tiettyjen tuotteiden kohdalla vallitsevat nykyiset logistiset ratkaisut joko yliviloitettuja tai aliviloitettuja. Hanke toteutettiin yhteistyössä logistiikan tutkimusprofessorin kanssa. Hanke tuotti yhden opinnäytetyön Pirkanmaan ammattikorkeakoululle ja tieteellisen artikkelin, joka on tällä hetkellä review-prosessissa (3. kierros).

Ruoan alkuperän merkitys kuluttajan ajatusmaailmassa ja valintakäyttäytymisessä

Tutkimushankkeessa tarkasteltiin yhtäältä millaisia merkityksiä suomalaiset kuluttajat liittävät ruotsalaiseen, saksalaiseen ja ranskalaiseen ruokaan ja ruokakulttuuriin ja toisaalta miten kotimaisuuden erilainen aktivoiminen ennen kuluttajan elintarvikevalintaa vaikuttaa kotimaiseen vs. ulkomaiseen elintarvikkeeseen päätymiseen. Hankkeessa käytettiin sekä laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Hanke tuotti kaksi opinnäytetyötä Vaasan yliopistolle ja yhden tieteellisen artikkelin.

Erikoissairaanhoidon liikkuviin tutkimuspalveluihin liittyvä kuluttajatutkimus

Kyseessä oli tutkimusprofessori Kari Mäkelän kautta tullut toimeksiantotutkimus Liikkuva tutkimusyksikkö -projektilta. Liikkuva tutkimusyksikkö -projekti on usean tahon yhteisprojekti, jonka tavoitteena on toteuttaa ajasta ja paikasta riippumaton laadultaan ensiluokkainen tutkimuspalvelu. Osana tätä päähanketta kuluttajakäyttäytymisen tutkimusprofessorin toimesta toteutettiin 3-kuukautinen kuluttajatutkimus, jossa selvitettiin LTY-palvelukonseptin kannalta keskeisten intressiryhmien (loppukäyttäjät ja kuntapäätäjät) näkemyksiä ja kehitysideoita. Aineisto kerättiin ryhmähaastatteluin ja tutkimusraportti luovutettiin toimeksiantajalle joulukuussa 2005.

Käynnissä olevat hankkeet

Emotionaalisen syömisen poikkikulttuurinen vertailu

Hankkeen ideana on tarkastella missä määrin ja miten ihmiset eri kulttuureissa säätelevät omia tunteiljoaan syömisen avulla. Kontaktit yhteistyökumppaneihin Ranskassa (Lucie Sirieix) ja Pakistanissa (Rizwan Tahir) on solmittu, empiirinen aineisto kerätty, data on analysoitu ja tieteellisen artikkelin käsikirjoitusta tullaan tarjoamaan tiedelehteen. Käsikirjoitukseen perustuva konferenssi-paperi on tällä hetkellä review-prosessissa.

Emotioiden kokemisen rooli poikkikulttuurisissa liikeneuvotteluissa

Hankkeen tarkoituksena on analysoida missä määrin liikeneuvottelijan kulttuurinen tausta vaikuttaa siihen millaisia emotioita hän kokee ja millaisiin reaktioihin nämä koetut tunnetilat liikeneuvottelukontekstissa johtavat. Tutkimus hankkeen yhteistyökumppanit tulevat Aarhusin kauppakorkeakoulusta (apulaisprofessori Rajesh Kumar) Jaipurin (Intia) Johtamistutkimuksen instituutista (professori J.D. Singh). Empiirinen aineisto on kerätty Suomessa ja Intiassa käyttäen hyväksi tutkittavien eläytymistä vaativaa skenaario-menetelmää. Data analysoidaan syksyn 2006 aikana. Tuloksista kirjoitetaan tieteellinen artikkeli.

Tavoitteena tyytyväinen kuluttaja: Asiakaskeskeisen ja kilpailukykyisen tuote-, hinnoittelu- ja markkinointikonseptin kehittäminen elintarvikealan pk-yrityksille

Hanke on 2-vuotinen tutkimushanke (1.8.2005–31.7.2007), joka on saanut rahoitusta (260.000) Maa- ja metsätalousministeriön ohjelmasta. Hankkeen tärkein yhteistyökumppani on MTT, mutta myös Seamk (Kauhajoen yksikkö), HY, KTK, yritykset ja TE-keskukset ovat mukana. Kyseessä oleva hanke tähtää elintarvikealan pk-yritysten asiakaslähtöisen markkinointiosaamisen kasvattamiseen viimeisimpään tutkimukseen perustuvan uuden tuotteen kehittämisprosessin ”oikeaoppisella” toteuttamisella. Hankkeessa mukana olevat tuoteryhmät ovat kasvikset, marjat ja poron liha. Hankkeessa työskentelee professorin tutkimusryhmään kuuluva Katariina Lehtola, jonka väitöskirjatyöskentelyä hanke tukee. Hanke tuottaa useita eri tason julkaisuja eri kokoonpanoin kirjoitettuna.

Arvot elintarvikkeen kokemisessa

Hanke on Vaasan yliopiston, Turun yliopiston ja elintarvikealan yritysten välinen yhteistyöhanke, jonka päärahoittajat ovat Tekes ja Etelä-Pohjanmaan liitto. Hankkeessa tarkastellaan kuluttajan arvojen, henkilökohtaisten ominaisuuksien ja viestinnän roolia elintarvikkeiden aistinvaraisessa kokemisessa ja valinnoissa. Hanke on kestoaltaan 2-vuotinen (1.4.2005–31.3.2007) ja hankkeen kokonaisbudjetti on 220.000. Hanke pitää sisällään useita kenttäkokeita. Hankkeessa työskentelee pro-

fessuurin tutkimusryhmään kuuluva Rami Paasovaara, jonka väitöskirjatyoäskentelyä hanke tukee. Hanke tuottaa useita eri tason julkaisuja eri kokoonpanoin kirjoitettuna.

Kuluttajien tuotekokemusten dynamiikka

Kyseessä tutkimushanke, jossa tarkastellaan monipuolisesti eri tekijöitä, jotka vaikuttavat tuotteen kokemisen eri aspekteihin: aistinvaraisen miellyttävyyteen (elintarvikkeiden kohdalla), emotionaaliseen reagointiin, tuoteasenteisiin ja ostoaikomuksiin. Elintarvikkeita käsittelevässä osiossa poraudutaan pakkauksen värin rooliin. Tämä osio toteutetaan yhteistyössä Foodwestin ja Atrian kanssa. Tämän osion data on kerätty ja analysoitu. Osioon perustuva opinnäytetyö Vaasan yliopistolle valmistuu syksyn 2006 aikana. Toisessa osiossa tarkastellaan myymäläympäristön vaikutusta huonekalun kokemiseen. Tämä osio toteutetaan yhteistyössä konseptijohtamisen professorin (M. Lindman) kanssa. Tämän osion kohdalla data on kerätty, analysoitu, ja keskeiset tulokset ovat esitelty kahdessa konferenssipaperissa. Tätä osiota on täydennetty vuoden 2006 kevään aikana kerätyllä kokeellisella aineistolla. Tämän aineiston analyysi on alkanut.

Uusien terveellisten välipalavaihtoehtojen kehittäminen koululaisille: pilottitutkimus

Kyseessä on poikkitieteellinen yhteistutkimus Turun yliopiston Epanet-professori Raija Tahvosen kanssa. Pienimuotoiseen esitutkimukseen on saatu 10.000 euron rahoitus Ruis by Fazer -ohjelmasta. Hankkeessa tarkastellaan sitä, että voidaanko tehostetulla ravitsemuskasvatuksella ja ravitsemuksellisesti oikein suunnitellulla kouluruoalla vaikuttaa eri-ikäisten koululaisten terveelliseen ruokaan liittämiin mielikuviin, asenteisiin ja käyttäytymismalleihin. Hankkeessa vertaillaan nuoruusiän diabeteksen ehkäisemishankkeen (Dehko 2D) interventiokoulujen oppilaiden mielikuvia, asenteita ja käyttäytymismalleja tavallisten koulujen oppilaiden vastaaviin. Tutkijana hankkeessa on tutkimusprofessorin tutkimusryhmään kuuluva Anu-Sofia Eklund.

Vireillä olevat hankkeet

Uusien terveellisten välipalavaihtoehtojen kehittäminen koululaisille: varsinainen tutkimushanke

Kyseessä on yhteistutkimushanke Turun ja Vaasan yliopiston ja Seinäjoen ja Laurea-ammattikorkeakoulujen kanssa. Hanke on luonteeltaan poikkitieteellinen ja tähtää niin houkuttelevien ja terveellisten välipalojen kehittämiseen, että koululaiset valitsevat niitä virvoitusjuomien ja makeisten sijaan. Hankkeen mahdollisen päärahoittajan kanssa (SITRA) on aloitettu neuvottelut ja tutkimussuunnitelman kehittäminen on meneillään.

Cross-cultural differences in food consumption in the Baltic Sea Region

Kyseessä on varhaisessa valmisteluvaiheessa oleva laaja kansainvälinen ja poikkitieteellinen tutkimushanke, johon on haettu kahdella Kaunaksen matkalla yhteistyökumppaneita Liettuasta, Latviasta, Virosta, Puolasta, Kaliningradista ja Pietarista. Suomessa yhteistyökumppani on Turun yliopiston Epanet-professori Raija Tahvonen. Hankkeessa pyritään tunnistamaan millaisia ruoan kuluttajaryhmiä eri Itämeren maissa on ja analysoida missä määrin kuluttajien arvot, ruokamotiivit ja terveystietous liittyvät heidän ruokavalintoihin, ruoan käyttötottumuksiin ja ruoan aistinvaraiseen kokemiseen. Hankkeelle on suunniteltu haettavan rahoitusta EU:n 7. puiteohjelman tutkimusvaroista.